

GEZAMENLIJK STANDPUNT

Standpunt van de Vlaamse en Franstalige jeugdraden op het voorontwerp van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling

Datum: 7 juni 2021

A. Inleiding

De wet betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling (wet van 5 mei 1997) bepaalt dat de federale regering bij aanvang van de legislatuur een federaal plan voor duurzame ontwikkeling (FPDO) moet opstellen. Dit plan heeft tot doel om, gedurende een cyclus van 5 jaar, de acties te definiëren die op federaal niveau moeten worden ondernomen om enerzijds te voldoen aan de internationale en Europese verplichtingen en, anderzijds, aan de doelstellingen van de federale lange termijnvisie op het gebied van duurzame ontwikkeling.

Op 19 maart 2021 presenteerde de minister van Duurzame Ontwikkeling, mevr. Zakia Khattabi, een voorontwerp van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling aan de regering. Dit voorontwerp wordt onderworpen aan een consultatiefase, waarin de stakeholders opmerkingen en verbetervoorstellen kunnen formuleren.

Het Forum des Jeunes – officieel advies- en vertegenwoordigingsorgaan inzake jeugdzaken in de Franse gemeenschap – en de Vlaamse Jeugdraad – officiële adviesraad voor de Vlaamse Regering over alle domeinen die kinderen, jongeren en hun organisaties in Vlaanderen aanbelangen – nemen een gezamenlijk standpunt in over het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling. Deze bijdrage wordt gevoed door de officiële adviezen en standpunten van de jeugdraden die voortkomen uit participatieprocessen met kinderen en jongeren.

Algemene opmerkingen op het voorontwerp

De jeugdraden zijn verheugd met het ontwerp van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling. Het is inderdaad essentieel dat de federale regering een geïntegreerde en coherente visie heeft op duurzame ontwikkeling op (middel)lange termijn. De raden juichen eveneens het grootschalige consultatieproces op het voorontwerp toe.

De jeugdraden zijn van mening dat de algemene leesbaarheid van het plan zoals het er nu uitziet voor verbetering vatbaar is, aangezien dit plan – vooral voor jongeren – een drijfveer zou kunnen vormen voor het overgaan tot actie. Daarnaast zou het plan aanzienlijk meer concrete doelen moeten bevatten met meetbare succesindicatoren.

Ook wijzen de jongerenraden de regering op het ontbreken van een 'jeugdperspectief' in de huidige versie van het plan. Het woord "jongeren" wordt in het voorontwerp slechts drie keer genoemd, terwijl duurzame ontwikkeling per definitie speciale aandacht voor toekomstige generaties inhoudt.

De jeugdraden betreuren ook dat het voorontwerp van het plan niet vermeldt wat er is gebeurd met het regeringsstandpunt met betrekking tot de 22 doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling, die vervallen waren. Deze 22 doelstellingen planden 17 concrete focuspunten te operationaliseren (van de in totaal 169 objectieven) : 2.5, 3.6, 4.b, 6.6, 8.6, 8.b, 9.c, 11.b, 12.4, 13.a, 14.2, 14.4, 14.5, 14.6, 15.1, 15.2, 15.5, 15.8, 15.9, 15.11, 17.11 en 17.18). Zo vestigden de aandacht van de regering zich in het bijzonder op doelstelling 8.6 betreffende de substantiële vermindering van het aantal jongeren dat niet naar school gaat of zonder werk of opleiding op de arbeidsmarkt terechtkomt.

B. Richtlijnen

1. Actie ondernemen

De **actie B.1.2.1** voorziet om “*Om de verankering van Agenda 2030 in het middenveld te versterken, zal de ICDO tegen eind 2022 een inventaris opmaken van de federale adviesraden. Op deze manier zullen de FOD's de link kunnen leggen tussen deze raden en hun bevoegdheden en hun betrokkenheid kunnen verzekeren*”

- De jeugdraden vestigen graag de aandacht op het feit dat ze op vraag van de minister ook adviezen kunnen geven over federale aangelegenheden.

De **actie B.1.2.3**: ‘Een proces van structurele dialoog met de belanghebbenden organiseren’ voorziet om “*In antwoord op de volgende aanbeveling van het Rekenhof (2020, p. 74) "De verschillende overheden dienen in het kader van de voorbereiding en de uitvoering van hun strategie rond duurzame ontwikkeling de betrokkenheid van de burgers en de relevante stakeholders bij voorkeur planmatig vast te leggen", zal de ICDO ervoor zorgen dat zij vanaf 2022 een proces van structurele dialoog met de belanghebbenden, onder meer met de FRDO, over de belangrijkste kwesties in verband met de uitvoering van Agenda 2030, organiseert. In dit kader zal onder meer worden nagedacht over het volgende Vrijwillig nationaal onderzoek dat België aan HLPF zal voorleggen.*”

- Als onderdeel van de volgende vrijwillige nationale herziening van België benadrukken de jeugdraden het belang van het voldoende op voorhand raadplegen van het maatschappelijk middenveld en, a fortiori, de jeugdraden, zodat een daadwerkelijk dialoog plaatsvindt.

De **actie B.1.3.1**: ‘Een debat over de keuze van de indicatoren openen’ voorziet om “*De bespreking binnen de regering zal worden voorbereid door een administratieve bijdrage van de statistiekdeskundigen die binnen het Interfederaal Instituut voor de Statistiek zijn gegroepeerd en de indicatoredeskundigen van de federale overheidsdiensten (de contactpunten zullen vanaf 2021 worden aangewezen). In de tweede helft van 2022 zullen deze deskundigen een debat openen over de keuze van deze indicatoren en ervoor zorgen dat alle mogelijke uitsplitsingen van gegevens (geslacht etc.) worden opgenomen. De mogelijkheid om deze uitsplitsingen te integreren, zal moeten worden beoordeeld in termen van relevantie, methodologische haalbaarheid en gevolgen voor de begroting, op voorwaarde dat deze uitsplitsingen niet in strijd zijn met de richtsnoeren van Eurostat of de wet betreffende de openbare statistiek.*”

- De jeugdraden vragen om gegevens waar mogelijk uit te splitsen naar leeftijd.

De **actie B.1.3.2.** geeft aan dat: *“Om te zorgen voor een structureel en regelmatig controlesysteem voor Agenda 2030 zal de federale regering vanaf 2022 indicatoren vaststellen voor de opvolging van de SDG's, op basis van de indicatoren die worden gebruikt door het IIS, het FPB, Eurostat en de VN.”*

- Om deze monitoringsindicatoren begrijpelijk en toegankelijk te maken voor iedereen, ook de jongere generaties, vinden de besturen dat op basis van deze rapportage een samenvattend dashboard met bepaalde kengetallen moet worden opgesteld. Deze moeten een gemakkelijke communicatie met het grote publiek mogelijk maken. De jeugdraden benadrukken ook de noodzaak om deze kaders op Belgisch niveau te harmoniseren en het belang om indicatoren te ontwerpen die op kortere termijn doelstellingen in politieke nota's kunnen afstemmen.

2. Beleidscoherentie

De **actie B.2.1** : 'Zorgen voor een effectieve coördinatie' stelt het volgende voor: *“Er zullen verantwoordelijken worden aangeduid voor de coördinatie, die ook zal worden verzekerd door middel van interdepartementale mechanismen”.*

- De Jeugdraden dringen aan op het concretiseren van de coördinatieverantwoordelijken en het verder uitwerken van hoe deze coördinatie zal verlopen met bijzondere aandacht voor de wisselwerking tussen het verantwoordelijk regeringslid en de verschillende administraties/departementen.

De **actie B.2.2.2**: 'Zorgen voor een intersectionele benadering van de verschillende plannen' waarbij wordt toegelicht: *“Er zijn verschillende (inter)federale actieplannen, die zich toespitsen op verschillende thema's zoals gendergerelateerd geweld, armoedebestrijding, racisme, SOGIESC, HIV, Roma, gendermainstreaming, handistreaming, mensensmokkel, mensenhandel, etc. Het is van belang om binnen deze actieplannen rekening te houden met de interne diversiteit binnen doelgroepen, zodat intersectionele beleid gevoerd kan worden, dat rekening houdt met de multi-dimensionele identiteit van eenieder.”*

- De Jeugdraden verwelkomen het vooropstellen van een intersectionele benadering maar wijzen erop dat intersectionaliteit in acht moet worden genomen in het gehele plan. Hierom vragen we deze insteek door te trekken in alle aspecten van het plan en dringen we aan op het formuleren van concrete maatregelen om deze intersectionele aanpak ook in de praktijk te verwezenlijken.

De **actie B.2.3.1** inzake 'Regelgevingsimpactanalyse' duidt dat: *“Het regeerakkoord bepaalt dat de Regelgevingsimpactanalyse correct (p.25) en nauwkeurig moet worden toegepast (p.43). Het biedt de mogelijkheid om de samenhang van het optreden van de federale overheid te versterken. Daartoe zal het huidige mechanisme vóór eind 2022 door de federale regering moeten worden herzien op basis van de aanbevelingen van het Impactanalysecomité en het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling (zie link met maatregel 5.3.1).”*

- De Jeugdraden bevelen aan dat het nieuwe RIA-mechanisme de mogelijkheid van overlapping van de rol van beoordelaar en beoordeelaar bij het uitvoeren van RIA voorkomt, en dat er marginale controle bestaat op de naleving van de verplichting om RIA uit te voeren en dat terdege rekening wordt gehouden met de twee gepubliceerde jaarlijkse verslagen en aanbevelingen van de Raad voor effectbeoordeling. Aangezien er sinds 2016 geen jaarverslagen over het

mechanisme zijn, terwijl het wettelijk kader dit vereist, moet een rapport worden opgesteld en openbaar gemaakt waarin de grenzen van het mechanisme worden bevestigd.

3. Het bekend maken van de SDG's en het voorstellen van praktische hulpmiddelen voor de implementatie ervan.

Actie B.3.1.1.: *“Vanaf 2022 zal de federale regering een brede bewustmakings- en informatiecampagne over de SDG's lanceren.”*

- We verwelkomen vanuit de jeugdraden dit initiatief en vragen dat in die sensibiliseringscampagne specifiek rekening wordt gehouden met kinderen en jongeren als doelgroep. Het is volgens ons een goed idee om experts in het veld te betrekken. Jeugdraden kunnen daar een belangrijke rol spelen.

Actie B.3.2.1.01. *“Veel organisaties ontwikkelen instrumenten voor de implementatie van SDG's, maar er is geen uitgebreide inventarisatie of gestructureerde visie op wat er al bestaat. Er zal een oproep worden gelanceerd aan de FOD's en andere stakeholders om kennis te nemen met alle bestaande instrumenten in termen van sensibilisering voor/uitvoering van de SDG's.”*

Actie B.3.2.1.02. *“Het FIDO zal vanaf het eerste kwartaal van 2022 een oproep doen aan de andere FOD's, gefedereerde entiteiten en organisaties die een nuttig instrument hebben ontworpen om de SDG's te sensibiliseren/uit te voeren.”*

- De jeugdraden menen dat een inventarisatie van alle beschikbare instrumenten een bruikbaar overzicht kan vormen voor de verschillende actoren. We willen erop wijzen dat ook in de jeugdsector al veel relevant materiaal is ontwikkeld en dat het belang van informeel leren niet mag worden onderschat. We vragen om de verschillende instrumenten van de jeugdsector op te nemen in de inventarisatie.

Betreffende B.3.3.2. 'Medewerkers en leidinggevenden opleiden over duurzaamheid en SDG's en hen begeleiden bij de invulling ervan' – **actie B.3.3.2** luidt *“Het FIDO onderzoekt samen met de FOD BOSA (OFO) de mogelijkheid om een opleiding te organiseren en een transversale vraag met betrekking tot de SDG's toe te voegen aan de evaluatie van de leidinggevenden.”*

- De jeugdraden zijn van mening dat het plan sterkere toezeggingen moet bevatten om leiders op te leiden in kwesties van duurzame ontwikkeling.

4. De voorbeeldrol van de Staat versterken

Wat betreft de voorbeeldrol van de federale overheid, betreuren de jeugdraden dat het plan in zijn huidige vorm niet voorziet in tussentijdse doelstellingen die aan het einde van de legislatuur moeten worden bereikt om de doelstellingen te bereiken die zijn vastgelegd in het NEKP. De raden zijn van mening dat een berekening van de CO₂-voetafdruk van de activiteiten van de federale overheid welkom zou zijn. Een actieplan om de CO₂-uitstoot op korte en middellange termijn te verminderen is essentieel.

Betreffende het punt 4.1. 'Federale overheid als duurzame werkgever/organisatie', is onze reactie:

- De raden betreuen dat het plan geen tussentijdse doelstellingen bevat voor de vermindering van de CO2-uitstoot door de federale overheid tegen 2025.
- Zet als federale overheid in op een doorgedreven visie en beleid rond welzijn van de werknemer die ook jonge werknemers ten goede komt.
- Geef jonge werknemers de mogelijkheid om te participeren in de beslissingen die worden genomen op de werkvloer, zowel binnen als buiten het sociaal overleg.

Actie B.4.1.02: *“Wat gendergelijkheid betreft, worstelt de federale overheid met een glazen plafond. In 2017 maakten vrouwen een lichte meerderheid (52,6%) uit van de personeelsleden van het federaal openbaar ambt. Ze waren echter oververtegenwoordigd in de lagere niveaus (62,9% niveau D) en ondervertegenwoordigd in de hogere niveaus (46,5% niveau A). Vrouwen maakten slechts 11,1% uit van de hoogste managementfuncties van de FOD's en POD's (niveau N).”*

- Het is goed dat er oog is voor gendergelijkheid bij de overheid. We vragen ons echter af welke concrete acties er genomen worden om het glazen plafond te breken en ook meer vrouwen in managementfuncties aan de slag te laten gaan. Quota kunnen een deel van oplossing zijn.
- Bovendien dringen de Raden aan op het ondersteunen van theoretische maatregelen ter bevordering van gendergelijkheid, met gunstige en aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden en op een vlottere en niet-discriminerende toegang tot bepaalde functies. De Raden onderstrepen ook de noodzaak om werkgevers bewust te maken van de strijd tegen genderdiscriminatie bij het aannemen van personeel.

Actie **B.4.1.5.01** zegt dat: *“Zoals in het regeerakkoord staat: “We maken van de overheid een voorbeeld inzake inclusief personeelsbeleid en engageren ons ervoor te zorgen dat het personeelsbestand de diversiteit in de samenleving weerspiegelt. De regering doet extra inspanningen om haar eigen streefcijfer van minstens 3% voor tewerkstelling van personen met een handicap bij overheidsdiensten te halen, onder meer in haar rekruteringsbeleid en beleid rond werkomgeving.” (p. 73).”*

We benadrukken evenwel **actie B.4.1.5.03 e)** *“De mogelijkheid onderzoeken van het uitbouwen van een stagebeleid voor minderheidsgroepen bij de federale overheid.”*

- We willen vragen om in het diversiteitsbeleid ambitieuzer te zijn en meer intersectioneel te werk te gaan. Op dit moment blijkt uit het voorontwerp dat er enkel voor personen met een handicap quota zijn waarnaar men streeft om inclusie te verzekeren. We vragen dat dat doorgetrokken wordt naar andere doelgroepen zoals personen met een migratieachtergrond, mensen uit lagere socio-economische klasse en andere minderheidsgroepen. Een stagebeleid voor minderheidsgroepen is een start, maar is niet structureel genoeg om ook op andere niveaus inclusie te verzekeren.
- Verder pleiten we voor een verbod op onbetaalde stages¹. Door jongeren die een stage lopen het recht te geven op een vergoeding die de levenskosten dekt, wordt er alvast één van de struikelblokken die jongeren ervaren aan het begin van hun carrière weggehaald. Alle stages

¹ Zie eveneens klacht, geïntroduceerd door het Europees Jeugdforum tegen België inzake onbetaalde stages (2017): https://www.youthforum.org/sites/default/files/publication-pdfs/YFJ_CollectiveComplaint_2017.pdf

vergoeden zorgt op die manier voor meer gelijke kansen². Betreffende de kwaliteit van stages, moet er werk gemaakt worden van het European Quality Charter on Internships and Apprenticeships.

Betreffende 4.1.6. 'De inspanningen op het gebied van verantwoord beheer voortzetten', is onze reactie:

De jeugdraden betreuren dat de vermindering van de milieubelasting die voortvloeit uit de activiteiten van de federale overheid enkel begrepen wordt via een CO2-compensatiemechanisme. Ook een reflectie op het opzetten van een milieugeschiktheidstoets voor internationale reizen moet het daglicht zien.

- De raden pleiten voor een strikt en duidelijk duurzaam reisbeleid, met name door het stimuleren van treinreizen voor afstanden in Europa tot 800 km³. De raden menen dat het plan kan zorgen voor een reflectie op Benelux-niveau om 'chip jumps' vliegtuigreizen te verbieden.

C. Interdepartementale acties

5. Niemand achterlaten

Actie C.5.1.2.03: *“Hoewel het recht op sociale bescherming een fundamenteel recht is dat door de Grondwet voor iedereen wordt gegarandeerd, zorgen de veelheid aan sociale rechten (versnipperd over verschillende takken en statussen) en de complexiteit van het institutionele systeem en de administratieve procedures er in de praktijk helaas voor dat veel mensen zich niet bewust zijn van hun rechten of ze niet kennen en ze uiteindelijk niet uitoefenen, vandaar dat ze onderbenut zijn.”*

Actie C.5.1.2.04: *“Hoewel het nauwkeurig meten van de omvang van het fenomeen complex blijft, schatten studies dat het gemiddelde percentage niet-gebruikte sociale rechten kan oplopen tot ongeveer 30%. De experts tonen ook aan dat bepaalde groepen (bijvoorbeeld jongeren, werklozen, personen met een handicap, illegalen etc.) meer getroffen zijn door dit niet-gebruik.”*

Actie C.5.1.2.05: *“Voor daklozen is het referentieadres momenteel de enige manier om hun rechten te behouden via een inschrijving in het bevolkingsregister.”*

Actie C.5.1.2.06: *“Onwetendheid over het bestaan van sociale rechten, of de onzekerheid over hoe er toegang toe te verkrijgen, blijken belangrijke oorzaken van het niet-gebruik van sociale rechten. In het Verenigd Koninkrijk en Zweden werden in het verleden dan ook grootschalige informatiecampagnes gelanceerd die zeer succesvol zijn gebleken in het terugdringen van het niet-gebruik van sociale rechten. Dergelijke campagnes gingen gepaard met de verspreiding van informatiepakketten onder middenveldorganisaties, en de ontwikkeling van online rekenmodules.”*

- Wat betreft het niet beroep doen op sociale rechten, dringen de jeugdraden erop aan rekening te houden met de leeftijdsgroep van jongeren die in het bijzonder worden blootgesteld aan kwetsbaarheden op vlak van deze rechten: jongeren die het onderwijs zonder diploma hebben

² Advies toekomst van werk, Vlaamse Jeugdraad: <https://vlaamsejeugdraad.be/nl/adviezen/toekomst-van-werk>

³ Advies Duurzame Mobiliteit Vlaamse Jeugdraad, <https://vlaamsejeugdraad.be/nl/adviezen/duurzame-mobiliteit>. De keuze voor de afstand van 800 km is gebaseerd op het reisbeleid van UGent en komt overeen met gebruikte afstanden in andere sectoren bv. WWF, Materialise.

verlaten, jongeren die geen opleiding hebben genoten of niet werken (NEET's), jongeren die geen werkloosheids- of integratieuitkering ontvangen, jongeren die dakloos zijn of zwerven, enz.

- Het niet-gebruiken van sociale rechten door jongeren kan met name worden verklaard door een gebrek aan bewustzijn van sociale rechten en openbare instellingen. Dit gebrek aan kennis weerspiegelt het gebrek aan informatie over deze rechten en openbare instellingen, evenals een gebrek aan duidelijkheid over de complexiteit van administratieve procedures⁴. Naar aanleiding van deze constatering vragen de jeugdraden om voorlichtingscampagnes om te informeren over het bestaan van sociale rechten en om jongeren de sleutels te geven om ze te grijpen. Jongerenraden staan ter beschikking om samen te werken aan de realisatie van communicatiecampagnes en -ondersteuning (zoals een Belgisch platform voor sociale bescherming) aangepast aan het jonge publiek. De raden wijzen ook op het belang van het ondersteunen van deze digitale dynamiek via fysieke contactpunten, op plekken waar jongeren zijn, om de toegang voor iedereen tot informatie te bevorderen.

Actie C.5.3.1.05.03: *“In het regeerakkoord (p. 43) wordt expliciet vermeld dat er bijzondere aandacht zal worden besteed aan mensen die structureel actief zijn in de platformeconomie om hen goede werkomstandigheden en een betere sociale bescherming te bieden.”*

- De Jeugdraden verwelkomen de specifieke aandacht voor het statuut van platformmedewerkers en onderstrepen de nood aan een wettelijk kader dat hen voldoende sociale garanties en bescherming biedt. Hieraan gekoppeld vragen de Jeugdraden ook expliciet aandacht voor het statuut van freelancers voor wie dezelfde nood aan een wettelijk kader geldt.

Actie C.5.3.2.01: *“Er bestaan vandaag tal van verschillende maatregelen (zwangerschapsverlof, adoptieverlof, pleegouderschapverlof, ondersteuning van het moederschap voor vrouwelijke zelfstandigen, vaderschaps- en geboorteverlof, tijdskrediet, loopbaanonderbreking etc.) die allemaal hetzelfde doel hebben, namelijk het vergemakkelijken van de combinatie van gezins- en beroepsleven ter gelegenheid van de geboorte, de adoptie of het onthaal van een kind. Deze maatregelen zijn echter zeer versnipperd (wat betreft de duur van het verlof, de vorm van de uitkering, het bedrag, de aanvraagmodaliteiten, de toekenningsvoorwaarden, de uitbetalingsinstantie, de verjaringstermijn etc.).”*

Actie C.5.3.2.02: *“Als gevolg daarvan zijn de bestaande maatregelen, hoewel ze allemaal gebaseerd zijn op dezelfde filosofie, soms onvoldoende bekend bij de werknemers (loontrekkenden en zelfstandigen) en als ze wel bekend zijn, worden ze als complex ervaren. Het ontbreekt aan een overzicht van de bestaande maatregelen waarop de burgers een beroep kunnen doen, wat leidt tot het niet-gebruik van sociale rechten.”*

Actie C.5.3.2.03: *“Om deze situatie te verbeteren stelt de FOD Sociale Zekerheid, in samenwerking met o.a. de FOD Werkgelegenheid, FOD BOSA, het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen en de Regio's, voor om tegen eind 2022 één enkel kader te creëren met verschillende thematische pijlers die de verschillende statuten (werknemer, zelfstandige, ambtenaar, uitkeringsgerechtigde etc.) overstijgen. De automatische toekenning moet zoveel mogelijk de norm worden.”*

- De Jeugdraden ondersteunen het initiatief om één enkel kader te creëren en te werken via automatische toekenning. Informeer burgers, met speciale aandacht voor jonge werknemers, over

⁴ Zie Benjamine Vial, Antoine Dulin : « Elargir les droits des jeunes » in Agir contre le non-recours aux droits sociaux (2019), p. 165-180.

dit nieuwe kader en de verschillende mogelijkheden tot een flexibele verdeling van de arbeidstijd zoals tijdskrediet en loopbaanonderbreking.

Actie C.5.3.2.04: *“Het aangeboden pakket maatregelen moet worden aangepast aan de eisen van het moderne gezinsleven, bijvoorbeeld door te voorzien in een duidelijk omschreven verlof-/gezinssaldo dat de moeder, de vader, de co-ouder, de adoptieouder, de pleegouder of de verzorger vervolgens vrij kunnen toewijzen om de combinatie van gezins- en beroepsleven te vergemakkelijken. Op deze manier wordt het mogelijk om een combinatie te vinden die is afgestemd op de individuele behoeften van elke burger.”*

De Jeugdraden verwelkomen het engagement om het maatregelenpakket aan te passen aan het moderne gezinsleven en schuift graag volgende maatregelen naar voor:

- Stimuleer de ontwikkeling van flexibele arbeidsregelingen die werknemers in staat stellen hun werktijden zelf te bepalen zonder dat dat ten koste gaat van de levensstandaard of de kwaliteit van het werk.
- Stem de publieke dienstverlening en ondersteuning (kinderopvang, openbaar vervoer enz.) beter af op de groeiende flexibiliteit in arbeidsuren. Focus daarbij extra op de noden van kwetsbare groepen zoals kortgeschoolden, mensen met een migratieachtergrond, min 25-jarigen en uitzendarbeiders.

Aanvullende aanbevelingen in kader van het verbeteren van de werk-privé balans vanuit de jeugdraden:

- Onderzoek de geleidelijke verkorting van de werkweek binnen voltijdse contracten naar een 30-urige werkweek. Neem deze resultaten eveneens op binnen het debat over de collectieve arbeidsduurvermindering aangekondigd in de beleidsverklaring van Minister Dermagne.
- Besteed bijzondere aandacht aan de negatieve effecten van het ouderschap op de loopbaan van jonge vrouwen. Regelgeving ontwikkelen om deze effecten op te heffen, bijvoorbeeld door te eisen dat vaderschapsverlof wordt verlengd of zelfs gelijk is aan zwangerschapsverlof, door een breder scala aan betaalbare kinderopvangdiensten aan te bieden en door strengere straffen op te leggen tegen discriminatie. Deze maatregelen kunnen de band tussen vader en kind bevorderen, leiden tot een betere taakverdeling thuis, kwaliteitsvolle vrije tijd voor de moeder en het verminderen van discriminatie bij het aannemen van vrouwen.
- Zet verder in op afsprakenkaders en een werkethiek die werk en privé minstens op elkaar afstemt en waar mogelijk gescheiden houdt. Zowel op bedrijfsniveau als overkoepelend via bijvoorbeeld cao's en arbeidswetgeving.

Actie C.5.3.3.02: *“De doelstelling is een werkgroep te creëren en een studie/enquête te starten om de negatieve en positieve effecten van verschillende vormen van telewerk (coworking, satellietkantoren, thuiswerken, kantoorbus, etc.)/thuiswerken te beoordelen in partnerschap met de sociale partners. [...]*

- De Jeugdraden staan positief tegenover het behouden van telewerk als (standaard)optie maar vragen bindende afspraken rond privacy en bijzondere aandacht voor de scheiding werk-privé in kader van de discussie rond het afmeldingsrecht.

Aanvullende beleidsaanbevelingen vanuit de jeugdleden in kader van “5.3. Zorgen voor optimale werkomstandigheden voor iedereen”:

- Zorg voor maatregelen of wetgeving die leiden tot meer vaste contracten in bepaalde sectoren waar er nog veel met dagcontracten en contracten van bepaalde duur wordt gewerkt.
- Vanuit de Vlaamse Jeugdraad dringen we aan om de mogelijkheid te onderzoeken een startersinkomen in te voeren voor jongeren tussen 18 en 25 jaar.

Een startersinkomen is een basisloon dat uitbetaald wordt aan alle jongeren tussen 18 en 25 jaar. Met zo'n startersinkomen kunnen jongeren hun studies financieren, een eigen zaak starten of hebben ze financiële stabiliteit wanneer ze terechtkomen in een precare werksituatie door uitzendarbeid of dagcontracten. Het creëert gelijke kansen en zorgt ervoor dat jongeren (financieel) onafhankelijk zijn van hun ouders en zo vrijere keuzes kunnen maken in het belang van hun toekomst. Dat startersinkomen kan eventueel gepaard gaan met een coachingtraject. Zo krijgen ze de ruimte om naar een job te zoeken die hen op het lijf geschreven is: een win-win-winsituatie voor werknemer, werkgever en maatschappij.

- Vanuit de Vlaamse Jeugdraad dringen we aan te onderzoeken op welke manier andere vormen van werk zoals mantelzorg, vrijwilligerswerk enz. gevaloriseerd kunnen worden. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door ze te laten meetellen in de opbouw van sociale rechten.

Volgens de consultatie van de Vlaamse Jeugdraad staan grote aantallen jongeren (mee) in voor mantelzorg, engagementen en vrijwilligerswerk en houden ze op die manier onze maatschappij mee draaiende⁵. Ze willen er meestal niet rechtstreeks voor betaald worden, hun intrinsieke motivatie is daar te belangrijk voor. Het feit dat ze die engagementen opnemen, zorgt er wel voor dat ze andere opportuniteiten of manieren om geld te verdienen missen, en dat die zorg of engagementen opnemen dus ook niet voor iedereen mogelijk is.

Het Forum des Jeunes wil dat de bevordering van vrijwilligerswerk wordt ondersteund door de overheid om vrijwilligers bewust te maken van het belang, zowel persoonlijk als professioneel, van de verschillende vaardigheden die ze in hun engagement hebben opgedaan. Vrijwilligerswerk moet een vrije handeling blijven, gratis en ten dienste van anderen, maar het engagement zal altijd ten voordele zijn voor de hele samenleving. Het Forum des Jeunes roept ook op tot het verlenen van verlof aan studenten en arbeiders om vrijwilligers de kans te geven af en toe een langere periode of een opvolging van periodes vrijwilligerswerk te volbrengen waardoor ze meer kunnen investeren in hun engagement.

- Vanuit de Vlaamse Jeugdraad dringen we aan op een hervorming van het courante systeem van verloning op basis van anciënniteit.

Verloning op basis van anciënniteit, waarbij een werknemer meer verdient naarmate hij langer voor een bedrijf of organisatie werkt, is een systeem dat jongeren benadeelt. Ten eerste reflecteert het de financiële noden niet die jongeren hebben in vergelijking met oudere werknemers. Vele jongeren die starten met een job denken ondertussen ook aan investeren in een woning, een wagen of elektrische fiets kopen, een gezin starten ... Die toekomstplannen brengen heel wat kosten met zich mee die voor heel wat oudere werknemers al achter de rug zijn. Bovendien creëert het een verhouding waarbij jonge werknemers, die minder verdienen, als minder waardevol beschouwd worden dan oudere werknemers, die meer

⁵ Advies Toekomst van werk (Vlaamse Jeugdraad): <https://vlaamsejeugdraad.be/nl/adviezen/toekomst-van-werk>

verdienen. Die verhouding weerspiegelt niet de realiteit: het gaat voorbij aan de skills, de motivatie en de nieuwe inzichten die jongeren met zich meebrengen.

Ten slotte houdt het een systeem in stand waarbij je wordt aangemoedigd om zo lang mogelijk binnen een bepaalde sector of voor één werkgever te blijven werken. Die klassieke visie past niet bij de dynamische arbeidsmarkt, bij de cultuur van levenslang leren, noch bij het toekomstbeeld dat jongeren hebben over hun loopbaan.

Actie C.5.4.1.07. *“Vanaf 2021 zal de federale overheid zich verbinden tot*

C.5.4.1.07.01. *Haar inspanningen in de strijd tegen racisme verder te zetten, onder meer via de interministeriële conferentie racismebestrijding, en zo het Nationaal actieplan tegen racisme verder vorm te geven met erkenning van de verschillende vormen van racisme die zich stellen (afrofobie, Romahaat, antisemitisme, islamofobie, racisme ten aanzien van migranten, enz.).*

- De Raden dringen aan op de noodzaak om discriminatie op een intersectionele manier te benaderen en om bepaalde vormen van strijd op te splitsen om de specifieke discriminatie aan te pakken die geracialiseerde vrouwen treft (gesluierde vrouwen, zwarte vrouwen, enz.).

C.5.4.1.07.10. *Efficiëntere en gedetailleerdere registratie van haatmisdrijven (islamofobie, antisemitisme, romafoobie, afrofobie, haat ten aanzien van LGBTQI+-personen). Tegen eind 2022, zullen Justitie, Politie, Cel Gelijke Kansen (FOD Justitie) het registratiesysteem aanpassen.*

- De registratie van haatmisdrijven is een eerste stap om er een passend antwoord op te bieden. Gezien de urgentie daarvan, vragen we om daar zo snel mogelijk werk van te maken.

Actie C.5.4.1.08.01.: *“Het is niet voldoende om standaardinformatie op een openbare site aan te bieden om te verklaren dat de informatie voor iedereen toegankelijk is. Er moet zowel met het opleidingsniveau (10% analfabetisme in België) als met de digitale kloof (10% in België in 2019) worden rekening gehouden. Het is belangrijk om op maat gemaakte, begrijpelijke informatie te kunnen bieden in diensten die in contact staan met burgers en voor alle informatie die alle burgers aanbelangt. Deze behoefte aan communicatie aangepast aan verschillende doelgroepen werd bevestigd tijdens de covid-19-crisis. Om hierop te kunnen reageren moeten alle diensten, ervaringsdeskundigen en het maatschappelijk middenveld die kwetsbare personen vertegenwoordigen, gezamenlijk optreden. In 2022 wordt een eerste seminarie georganiseerd om de FOD's te sensibiliseren. Tijdens dit seminarie zal ook een analyse van de communicatie over de anti-covid-19-maatregelen worden voorgesteld. Het doel is na te denken over een manier om de verschillende officiële mededelingen van de overheid en haar adviesraden en/of expertengroepen te laten functioneren en op elkaar af te stemmen.”*

- De jeugdleden benadrukken het belang van gericht communiceren naar de doelgroep jongeren: waar zij zich bevinden en via de kanalen die zij gebruiken. Communicatie rondom de covid-19-crisis (naar jongeren toe) heeft laten zien dat er behoefte is aan overleg en co-constructie bij het communiceren naar een bepaalde doelgroep. Het is essentieel om mensen als experts in hun ervaringen te beschouwen, op dezelfde manier als groepen experts. Voor communicatie gericht op jongeren zijn jeugdleden beschikbaar om de overheid te ondersteunen in hun aanpak.

Actie C.5.4.1.08.02: *“Na dit seminarie zal een werkgroep van communicatie experts van de verschillende FOD's dan samenkomen met deskundigen op het terrein om een handvest op te stellen voor gebruik door de federale administraties. Dat zal in 2022 beschikbaar zijn.”*

- De jeugdraden benadrukken het belang om op deze punten rekening te houden met de mogelijke verschillen tussen generaties. Om de specifieke noden van kinderen en jongeren mee te nemen, vragen we hiervoor aandacht te besteden aan experts in jeuginformatie, bijvoorbeeld WAT WAT-website.

Actie C.5.4.2.01: *“Het thema van de gelijkheidsgerelateerde gegevens is op internationaal niveau sterk aanwezig. Veel toezichtsmechanismen op het niveau van de Verenigde Naties of de Raad van Europa vragen vaak om specifieke gegevens over gelijkheid of non-discriminatie of bevelen aan dat we onze gegevensverzameling over specifieke onderwerpen verbeteren. Het verzamelen van dergelijke gegevens wordt noodzakelijk geacht om een gelijkheidsbeleid te kunnen voeren en de effecten ervan te kunnen meten.”*

Actie C.5.4.2.03: *“Daarom heeft de cel Gelijke Kansen (FOD Justitie) en Unia in 2019 om Europese financiering gevraagd. Het project werd geselecteerd, ging van start in mei 2020 en heeft als doel het gebruik van de gelijkheidsgegevens in België in kaart te brengen en te verbeteren. Een van de doelstellingen van dit project is het formuleren van aanbevelingen.”*

Actie C.5.4.2.04. a) *“Het in kaart brengen van de bronnen van gelijkheidsgegevens in België voor de nog niet geanalyseerde criteria.”*

Actie C.5.4.2.04.01: *“Het genoemde project (juni 2020 - juni 2021) beperkt zich tot de zogenaamde "raciale" criteria, religie en LGBTQI+-criteria. Veel criteria worden daarom niet gehandhaafd, zoals handicap, gezondheidstoestand, leeftijd etc. De voorgestelde actie bestaat uit een herhaling van de lopende projecten voor de criteria die nog niet aan bod zijn gekomen.”*

- De jeugdraden benadrukken het belang van het verzamelen van specifieke gegevens over gelijkheid of non-discriminatie en vragen de Belgische autoriteiten om uitgebreide statistische gegevens te verzamelen en te verstrekken, met name over geweld tegen vrouwen, zoals bepaald in artikel 11 van het Verdrag van Istanbul. De raden juichen het project toe dat in 2019 werd uitgevoerd door de Eenheid Gelijke Kansen (FOD Justitie) en Unia om het gebruik van gegevens over gelijkheid in België in kaart te brengen en te verbeteren, maar ze benadrukken het belang van het opzetten van gelijkaardige projecten, rekening houdend met de 'leeftijd'-variabel. Dit verzoek werd ook gedaan door de jeugdraden in het schaduwrapport dat de Vlaamse Jeugdraad, het Forum des Jeunes en het Europees Jeugdforum gezamenlijk opstelden in het kader van de Universal Periodic Review van België.

Actie C.5.5.2.01: *“Het regeerakkoord heeft tot doel de sociale uitkeringen op te trekken "richting de armoedegrens" (p. 27). De minimumuitkeringen in de Belgische sociale zekerheid volstaan vandaag namelijk niet om gezinnen te beschermen tegen armoede. Dit geldt zeker voor de bijstandsuitkeringen: het leefloonbedrag voor een alleenstaande ligt 77% onder de armoedelijn. Maar ook de minima in de sociale zekerheid zijn vaak niet toereikend. Bijvoorbeeld: een echtpaar dat afhankelijk is van een minimumpensioen (volledige loopbaan) heeft een gezinsinkomen dat 13% onder de armoedelijn ligt. In Europees vergelijkend perspectief scoort België dan ook slecht wat betreft het armoederisico van werkarme gezinnen.”*

- We appreciëren de aandacht voor de armoedeproblematiek die schrijnend is in België. We vragen hierbij ook extra aandacht aan de realiteit dat kinderen en jongeren in armoede minder kansen krijgen en vragen daarom een ambitieus plan waarin als doel wordt gesteld dat niemand met een sociale uitkering onder de armoedegrens hoeft te leven.

Actie C.5.5.4.01: *"In het regeerakkoord staat dat in de strijd tegen overmatige schuldenlast de regering maatregelen neemt "om de kosten verbonden aan gerechtelijke en minnelijke schuldinvordering te reduceren. Het gaat om zowel kosten verbonden aan de tussenkomst van de professionele invorderaar als kosten verbonden aan de procedure zelf. Er wordt gestreefd naar een gecentraliseerde en ethische schuldinvordering van schulden verschuldigd aan de federale overheid. De collectieve schuldenregeling wordt geëvalueerd en bijgestuurd waar nodig. Voor de eerste herinnering bij een onbetaalde factuur worden geen kosten aangerekend. De regering evalueert de regeling rond consumentenkredieten en stuurt eventueel bij met het oog op een betere bescherming van financieel zwakkere consumenten." (p. 50). Verder wordt eveneens het volgende gepreciseerd: "De collectieve schuldenregeling (inclusief de rol van de OCMW's) wordt geëvalueerd en bijgestuurd waar nodig. Ethische schuldbemiddeling wordt gepromoot." (p. 28)."*

- ➔ Het advies benadrukt de noodzaak om kwetsbare consumenten, waaronder jongeren, te beschermen door hen in te lichten over de risico's van een te hoge schuldenlast. De Jeugdleden staan ter beschikking om het spreiden van deze overheidsinformatie te ondersteunen.

6. Versterken van de veerkracht tegen risico's

Betreffende 6.1: 'Beheren van de huidige en toekomstige rampenrisico's', wensen wij op volgende acties te reageren:

Actie C.6.1.2.04: *"Een eerste plan (federale bijdrage aan het Nationaal Adaptatieplan, 2016-2020) werd in 2016 afgerond. Het erkende dat de adaptatie een iteratief proces is, dat een regelmatige opvolging vereist met het oog op een continu leerproces. Een nieuw federaal plan, dat betrekking heeft op aspecten die niet in de eerste ontwikkelingsfase van het plan 2016-2020 aan bod kwamen en dat gebaseerd is op de evaluatie van de uitvoering, de studie die de sociaaleconomische impact van de klimaatverandering in België beoordeelt, de ontwikkelingen op Europees niveau (nieuwe Europese adaptatiestrategie in het kader van de Europese Green Deal) en de recentste wetenschappelijke ontwikkelingen, blijkt van essentieel belang voor de periode na 2020."*

Actie C.6.1.2.05: *"In 2021 coördineert FOD Volksgezondheid de eindevaluatie van dit plan. Gebaseerd op deze evaluatie en de veranderde internationale situatie (Europese Green Deal, Decade of Action, herstelbeleid na covid-19) zal er een nieuw plan worden opgesteld en uitgevoerd. Een nieuw vijfjarenplan zal dan in werking treden in 2022."*

- ➔ De jeugdleden zijn beschikbaar om advies uit te brengen over het Nationaal Adaptatieplan (nieuw vijfjarenplan van kracht in 2022).

Actie C.6.1.3.05 : *"De herfinanciering van de zorg is voorzien in het regeerakkoord en er zullen hervormingen worden doorgevoerd om de zorgsector veerkrachtiger te maken, met de volgende prioriteiten:*

[...] Ontwikkeling van de geestelijke gezondheidszorg met een prioriteit voor zeer toegankelijke ambulante en op de gemeenschap gerichte zorg, een zorgverlening die toegankelijk is voor degenen die het nodig hebben;"

- De Jeugdraden verwelkomen het prioriteren van de ontwikkeling van de geestelijke gezondheidszorg en vragen hierbij bijzondere aandacht voor kinderen en jongeren. De coronacrisis en de lockdown-periodes zet(ten) het mentale welzijn van kinderen en jongeren sterk onder druk. Voorzie ten allen tijde psychische hulpverlening voor wie dat nodig heeft. Dit kan online, ambuland of residentieel, afhankelijk van de zorgnood en kwetsbaarheid. Zorg voor een minimaal sociaal contact en professionele nabijheid, zodat kinderen en jongeren met psychische klachten niet van de radar verdwijnen. Gebruik de vrijgemaakte middelen voor meer vroegdetectie en preventie, het doorbreken van taboes, innovatie en online hulpverlening te versterken, de enorme wachtlijsten weg te werken, de zelfmoordcijfers bij jongeren terug te dringen, de 1e lijn te versterken en intersectoraal en kruispuntbeleid garanderen.
- Zet in op het bereiken van kinderen en jongeren in een kwetsbare positie via een outreachende aanpak en creëer via samenwerkingen en netwerkvorming een zo fijnmazig mogelijk vangnet voor hen. Hieraan gelinkt: Behoud de erkenning van straathoekwerkers en jeugdwerkers als essentieel beroep tijdens periodes van crisis.

7. Hervormen van de Belgische economie

Actie C.7.5.1.01.: *“Wanneer burgers energievervlindende producten kopen, zijn ze niet ten volle geïnformeerd - op economisch vlak - over de kostprijs van deze producten. Naast de aankoopprijs weten ze niet altijd wat de kosten zullen zijn in verband met het energieverbruik van de producten, en elektriciteit in het bijzonder. Energielabels geven veel informatie, maar een essentieel gegeven ontbreekt, namelijk de jaarlijkse prijs aan elektriciteit voor een gemiddeld gebruik van het product. Deze informatie is echter essentieel om de doelgroep in staat te stellen de economische gevolgen van bepaalde aankopen volledig te begrijpen.”*

- De jeugdraden verwelkomen dit initiatief om meer transparantie te bieden en ervoor te zorgen dat consumenten beter geïnformeerde keuzes kunnen maken.

Betreffende 7.5.3. ‘Bewustmaken en voorlichten van de burgers om hen aan te moedigen zich duurzamere consumptiepatronen eigen te maken’

In het algemeen benadrukken de jeugdraden het belang om bij deze verschillende sensibiliserings- en informatiecampagnes rekening te houden met de doelgroep ‘kinderen en jongeren’. De raden zijn beschikbaar om participatieve processen op te zetten om de participatie en inclusie van jongeren in deze dynamiek te bevorderen.

Actie C.7.5.3.01.: *“Onder leiding van de FOD Economie een genderbewuste communicatiestrategie op federaal niveau opzetten om de burgers te sensibiliseren rond goede praktijken in het gebruik en onderhoud van producten, duurzame consumptie, hergebruik, reparatie en recycling (FOD Volksgezondheid en FOD Economie). Campagne is operationeel ten laatste tegen het einde van 2021.”*

Actie C.7.5.3.02.: *“Onder leiding van de FOD Volksgezondheid acties ondernemen om de consument te begeleiden naar gezondere en duurzame voeding (bijv. voedingswaarde-etikettering, Nutriscore, overeenkomsten met de sector : zout, suiker, nieuwe formules etc.). Campagne is operationeel ten laatste tegen eind 2022.”*

- ➔ Het Forum des Jeunes heeft onlangs een officieel advies gepubliceerd⁶ over de obstakels waarmee jongeren worden geconfronteerd bij het overschakelen naar duurzamere voeding. Deze mening is gebaseerd op een enquête die de mening verzamelde van meer dan 1.150 jongeren in de Franse gemeenschap. Uit dit onderzoek blijkt dat er nog een groot gebrek is aan kennis over bepaalde milieuaspecten van voedsel. Uit het onderzoek blijkt dat jongeren graag na hun onderwijsopleiding een duidelijk beeld hebben over de ecologische en sociale gevolgen van het voedsel dat ze eten. De raden benadrukken het belang van een goede afstemming tussen de verschillende niveaus om:
 - Een informatie- en bewustmakingscampagne te lanceren over duurzame voeding, gericht op jongeren. Deze moet zowel jongeren in de vrije tijd alsook jongeren tijdens de schooluren bereiken;
 - Concrete initiatieven te ondersteunen die het bewustzijn bevorderen (collectieve moestuin, gekookte maaltijden, enz.)
- ➔ Wat betreft voeding labels, blijkt uit het onderzoek van het Forum des Jeunes dat de meest belangrijke labels nog relatief onbekend zijn (zoals bijvoorbeeld het Europese biologische label). Dit gebrek aan kennis vereist dat er concrete acties worden ondernomen om jongeren beter te informeren over de specificaties, de voordelen en de betekenis van de labels. Het onderzoek benadrukt ook de stimulerende kracht dat een label kan hebben. Labels in de vorm van een score zoals de Nutri-score bijvoorbeeld (89% van de ondervraagde jongeren denkt te weten waar dit logo naar verwijst) kunnen een nuttige en welkome psychologische boost zijn.
 - Gezien het succes van de nutri-score, hoe recent ook, stellen de jeugdleden voor om een eco-score op te stellen met een gelijkaardige logica⁷. Hoewel dit een relatief zwaar project is om op te zetten en een reeks vereenvoudigingen met zich mee zal brengen, bestaan er al zeer concrete voorstellen in deze richting, in de vorm van toepassingen die het scannen van bijvoorbeeld voedselbarcodes mogelijk maken⁸.

Actie C.7.5.3.03. “Een bewustmakingscampagne voeren over de onvermoede gevolgen van de platformeconomie, met name voor de arbeidsomstandigheden en de oneerlijke concurrentie. Leiding: FOD Werkgelegenheid. Samenwerking FOD Economie. Campagne is operationeel ten laatste tegen het einde van 2021.”

Actie C.7.5.3.04. “De FOD Volksgezondheid zal de communicatie voortzetten in het kader van #BeBiodiversity (van 2021 tot 2024): burgers, consumenten en bedrijven informeren en mobiliseren en hen aanmoedigen om de voorkeur te geven aan consumptie- en productiemethoden die de biodiversiteit en de ecosystemen respecteren.”

- ➔ Biodiversiteit is een belangrijk thema voor de jeugdleden die al enkele jaren hierrond werken. Vanuit Forum des Jeunes werd er in 2019 een consultatie gedaan rond het thema biodiversiteit met 600 jongeren van de Franse gemeenschap. Zojuist is ook een VN-afgevaardigde voor

⁶ Forum des Jeunes (2020), Cueillir pleinement l'envie de transition alimentaire : Franchir les obstacles vers une assiette durable. Lees het volledige officiële advies hier : <https://forumdesjeunes.be/wp-content/uploads/2021/04/Avis-Alimentation-durable-FINAL.pdf>.

⁷ Dit is ook het standpunt dat wordt ingenomen door de Conventie van de Franse Burgers, die bestaat uit 150 door het lot getrokken Franse burgers die over het thema van nutri- en ecoscore gediscussieerd hebben.

⁸ De formule en werkwijze van bijvoorbeeld de Yuka-app zijn online beschikbaar op <https://docs.scoreenvironmental.com>.

biodiversiteit geselecteerd, die jonge Franstalige Belgen wil vertegenwoordigen op internationale conferenties rond dit thema. De jeugdraden zijn beschikbaar om gezamenlijk aan dit thema te werken en gerichte communicatie uit te bouwen naar de doelgroep 'jongeren'.

Actie C.7.5.3.05. *“In 2021 zal de FOD Volksgezondheid haar website 'energievreters.be' opnieuw lanceren. De website zal veel actie-ideeën voorstellen en worden opgebouwd rond een gepersonaliseerde zoekmachine, waarbij de nadruk zal liggen op technologische, gedrags- en financiële criteria. De aangekaarte domeinen zullen zowel betrekking hebben op de energie-efficiëntie van de woning als op de verplaatsingen of het verbruik.”*

- De jeugdraden blijven graag verder op de hoogte van dit initiatief om in de toekomst hier mogelijk aan bij te dragen.

Actie C.7.8.05: *“De overgang naar duurzame voedselsystemen is de vooropgestelde doelstelling van de strategie 'Van boer tot bord', die de Europese Commissie in mei 2020 in het kader van de 'Green Deal' heeft aangenomen. Het Belgische standpunt over deze strategie wordt gecoördineerd door de federale overheid (FOD Volksgezondheid) via de ad-hoc werkgroep van de Interministeriële Conferentie voor het Landbouwbeleid (ICLB) en dus in nauwe samenwerking met de gewesten die voor het landbouwbeleid zijn bevoegd.”*

- Op basis van het recente advies van het Forum des Jeunes over duurzame voeding⁹ dringen de jeugdraden aan op de samenwerking van de federale regering, in het bijzonder met betrekking tot het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (2021-2027) dat binnen de Europese Unie is aangenomen. De raden maken zich zorgen over de principiële onverenigbaarheid tussen het GLB en de Europese Green Deal, waarvan de Europese voedselstrategie “van boer tot bord” deel uitmaakt. De meest recente hervorming van het GLB biedt de lidstaten meer speelruimte doordat ze nationaal kunnen worden uitgevoerd. De raden vragen de gewesten en, in haar coördinatiewerk, de federale regering, ambitieuze strategische plannen uit te werken die pleiten voor een gecoördineerd landbouw- en voedselbeleid. Dit moet rekening houden met aspecten op het gebied van voedsel, biodiversiteit, klimaat, gezondheid en ondersteuning van boeren en in lijn zijn met de Europese strategie “Van boer tot bord” en de strategie van de EU voor biodiversiteit.

Actie C.7.8.2.01: *“De overgang naar duurzame voedselsystemen vereist een grote maatschappelijke transformatie. Daarom dat deze transformatie gestimuleerd en begeleid dient te worden.”*

Actie C.7.8.2.02: *“Stakeholders moeten worden samengebracht om in een iteratief proces een maatschappelijk debat te organiseren. Beginnend bij deskundigen en pioniersbedrijven in de voedseltransitie worden de werkgroepen bij elke iteratie uitgebreid met producenten, consumenten, wetenschappers, invoerders enz.”*

- Volgens de recente enquête van de Franstalige jeugdraad¹⁰ hebben jongeren geen optimale toegang tot duurzaam voedsel. Er zijn veel redenen voor deze beperkte toegang. Ze hebben met name betrekking op de ontoereikendheid van economische middelen, het gebrek aan informatie over kwesties zoals voedselduurzaamheid, of onvoldoende of ongeschikte voorziening voor de

⁹ Forum des Jeunes (2020), Cueillir pleinement l'envie de transition alimentaire : Franchir les obstacles vers une assiette durable. Lees het volledige officiële advies hier : <https://forumdesjeunes.be/wp-content/uploads/2021/04/Avis-Alimentation-durable-FINAL.pdf>.

¹⁰ Forum des Jeunes (2020), Cueillir pleinement l'envie de transition alimentaire : Franchir les obstacles vers une assiette durable. Lees het volledige officiële advies hier : <https://forumdesjeunes.be/wp-content/uploads/2021/04/Avis-Alimentation-durable-FINAL.pdf>.

behoeften van jongeren. De jeugdraden vinden dan ook dat met jongeren rekening moet worden gehouden als consumenten en dat hun situatie bijzondere aandacht heeft.

8. Veranderen van mobiliteitsmodel

De jeugdraden wijzen de federale overheid op het belang van expliciet rekening te houden met de specifieke noden van kinderen en jongeren in de hervorming van het mobiliteitssysteem. Monitor de vervoersnoden van kinderen en jongeren uitgebreid, ook wat betreft avond- en nachtvervoer, en werk op basis van deze data een beleid uit¹¹. Daarnaast vragen we om volgende uitgangspunten in acht te nemen:

- Kinderen en jongeren moeten zich zo zelfstandig mogelijk kunnen verplaatsen onafhankelijk van hun ouders of andere volwassenen.
- Verkeersveiligheid voor kinderen en jongeren moet ten alle tijde worden gegarandeerd.
- Participatie van burgers - waaronder kinderen en jongeren - is een essentieel onderdeel van het besluitvormingsproces bij het uitwerken van mobiliteitsbeleid.

Betreffende het punt 8.1 'Vermindering van de milieueffecten van het wegverkeer', wensen wij graag het volgende mee te delen:

Het STOP-principe – Stappers, Trappers, Openbaar vervoer, Personenvervoer – is vanuit duurzaam oogpunt de aangewezen volgorde. Kinderen en jongeren maken vooral gebruik van de eerste drie vervoersmodi.

- Zet in op het optimaliseren van deze vervoersmodi om de neiging voor het gebruik van personenvervoer op latere leeftijd te verminderen en stimuleer zo een mental shift waarbij duurzame opties ook de geprefereerde modi blijven op volwassen leeftijd.

Verder reageren wij graag op onderstaande actie:

Actie C.8.1.6. “Om de ontwikkeling van mobiliteit als een dienst (Mobility as a service, MaaS), de intermodaliteit en de gedeelde mobiliteit te bevorderen zal de FOD Mobiliteit platformen voor het delen van auto's, fietsen of andere verplaatsingsmiddelen tussen particulieren ondersteunen.”

- De Jeugdraden steunen het initiatief om deelmobiliteitsplatformen te ondersteunen en geeft graag volgende aanbevelingen mee in dit verband:
 - Maak alle deeloptyes gratis inwisselbaar tussen verschillende deelmobiliteitspunten.
 - Ontwikkel één gratis en gebruiksvriendelijke applicatie die gebruikers toegang geeft tot verschillende vervoersmodi en die de combinatie hiervan aantrekkelijk maakt. Zorg ervoor

¹¹ Gebruik deze data ook om het beleid van de NMBS te evalueren op vlak van communicatie, producten en aanbod van treinen (met speciale aandacht voor het avond- en nachtaanbod).

dat gebruikers met enkele klikken hun route kunnen plannen en betalen. Bekijk ook de mogelijkheden om tarieven te koppelen aan datadeling bij de gebruiker¹².

Actie C.8.3.2. “Overeenkomstig het regeerakkoord (p. 68) zal in overleg tussen de regionale (op basis van het MyBike-systeem) en federale partners (Mobiliteit, politie, justitie etc.) een vrijwillig nationaal register ter bestrijding van fietsendiefstal worden opgezet. De strategie voor dit project zal in 2021 worden opgesteld.”

Actie C.8.3.3. “Vóór 2026 moedigt de FOD Mobiliteit de NMBS aan om een vrijwillige fietsvisie te ontwikkelen (beveiligde parking in de stations, mogelijkheid om de fiets gemakkelijk mee te nemen op de trein, intermodaliteit) en deze visie in de nieuwe beheersovereenkomst vast te leggen zoals bepaald in het regeerakkoord (p. 66).”

Actie C.8.3.4.01.: “Vóór 2026 coördineert de FOD Mobiliteit de herziening van het verkeersreglement met het oog op een doeltreffende reorganisatie van het delen van de openbare weg, zodat alle gebruikers zich veilig kunnen verplaatsen.”

- De Jeugdraden verwelkomen bovenstaande maatregelen en benadrukken nogmaals de nood aan een sterke fietsvisie binnen de NMBS die naast bovengenoemde maatregelen volgende aspecten bevat om de fiets structureel te verbinden aan het treingebruik:
 - Meer ruimte/wagons voor fietsen voorziet op de voornaamste spoorlijnen en goede signalisatie hiervan;
 - Een voordelige en flexibele formule voor fiets-trein;
 - De uitbouw van deelfietssystemen aan stations;
 - Het verspreiden van up-to-date informatie via een applicatie.

C.8.4.2.01. *Het verbod op korte afstandsvluchten bevorderen op Europees niveau, in het kader van de uitvoering van de door de Europese Commissie ontwikkelde strategie voor duurzame en intelligente mobiliteit. Tevens moeten er geloofwaardige alternatieven voor die korte afstandsvluchten worden voorgesteld, in het kader van de modale verschuiving van het vliegtuig naar de trein.”*

- De Jeugdraden juichen bovenstaande acties toe. De Vlaamse Jeugdraad vraagt eveneens om nationaal werk te maken van een verbod op korte-afstandsvluchten die vervangen kunnen worden door een treinreis van minder dan drie uur¹³. Dit in navolging van de Oostenrijkse regering hun bail-out deal met Austrian Airlines.
- Daarnaast zou De Vlaamse Jeugdraad ook volgende maatregel als vierde actie toegevoegd willen zien: maak overheidssteun voor luchtvaartmaatschappijen afhankelijk van sociale voorwaarden

¹² Advies Duurzame mobiliteit (Vlaamse Jeugdraad): Wees als overheid transparant over het gebruik van data en respecteer de GDPR-wetgeving. Denk ook na over hoe gebruikersdata kunnen worden ingezet in functie van verder onderzoek rond vervoersnoden bij jongeren. Durf daar als overheid rond te experimenteren door bijvoorbeeld deelname aan anonieme data-analyse te koppelen aan voordeligere tarieven. Of omgekeerd ook de optie aan te bieden om locatiegegevens niet te delen.

¹³ Brussel heeft vandaag al goede en frequente treinverbindingen naar Parijs, Londen, Frankfurt en Amsterdam. Toch stijgen er vandaag nog altijd vliegtuigen op vanuit Brussel met die steden als bestemming. Die vluchten hebben geen enkele meerwaarde: ze zijn niet per se goedkoper, je bent vaak even snel of sneller met de trein (als je de reis van deur tot deur berekent) en bovendien bieden de treinen meer comfort. De eenvoudigste oplossing: verbied korteafstandsvluchten wanneer ze vervangen kunnen worden door een treinreis tot drie uur.

en CO2-emissiereductiedoelstellingen in lijn met het klimaatakkoord van Parijs en de Europese Green Deal.

- In kader van de modale verschuiving van het vliegtuig naar de trein schuiven de Jeugdleden graag volgende beleidsaanbevelingen naar voren:
- Zorg ervoor dat de kostprijs van een internationale treinreis kan concurreren met de kostprijs van een vliegticket, zodat jongeren een betaalbare en tegelijk duurzame keuze kunnen maken.
 - Maak vliegtickets duurder door belastingen te heffen.
 - Maak internationaal reizen met de trein goedkoper door de treinpadvroedingen te verlagen.
 - Zorg dat elk vliegticket van of naar Brussels Airport een treinticket bevat inclusief de Diabolotoeslag.
 - Geef de NMBS in haar beheersovereenkomst de opdracht en financiële middelen om: a) internationale treinverbindingen te organiseren; b) intensief samen te werken om een Europees treinnetwerk uit te bouwen; c) data uit te wisselen; en d) van Brussel-Zuid een hub voor nachttreinen te maken.
 - Breid de passagiersrechten voor treinreizigers uit, zodat ze op hetzelfde niveau komen als de huidige passagiersrechten voor vliegreizigers, en zorg dat ze gemakkelijk uitgeoefend kunnen worden.
 - Zorg dat het Belgische treinnetwerk efficiënt aansluit op dat van onze buurlanden en andere EU-lidstaten. Voer Europese richtlijnen snel en goed uit en bevorder Europese samenwerking.
 - Blijf het DiscoverEU-programma ondersteunen en uitbreiden zodat op termijn alle jongeren die achttien worden een Interrail Pass krijgen.

9. Financiering

In het algemeen, vragen de jeugdleden dat over het optreden van de regering op het gebied van duurzame financiering, er communicatiewerk wordt gedaan naar jongeren toe over enerzijds de verschillende pensioenpijlers en anderzijds over de mogelijkheid om te beleggen in duurzame pensioenfondsen.

10. Internationaal

Om de stem van jongeren aan bod te laten komen op VN-niveau, herinneren de jeugdleden België, (vertegenwoordigd door de federale regering) net als andere Europese lidstaten, graag aan hun verzoek om de deelname van VN-jongerenvertegenwoordigers van landen uit het Zuiden aan te moedigen op internationale toppen.

Betreffende punt 10.5. 'Strijd tegen de misdaad van ecocide', wensen wij graag te reageren op onderstaande actie:

Actie C.10.5.05: “België wil bijdragen aan de bestraffing van ecocide zowel op internationaal als nationaal niveau, conform het huidige regeerakkoord”.

- De jeugdraden juichen het initiatief toe om de ecocide op nationaal en internationaal niveau te bestraffen.
- De jeugdraden benadrukken het belang de link te leggen tussen mensenrechten en het klimaat. In deze context, verwijzen we naar het initiatief van de VN-jongerenvertegenwoordigers om een side-event in naam van België te organiseren tijdens het High Level Political Forum for Sustainable Development, dat in juli 2021 zal plaatsvinden. Het doel van dit side-event is om klimaatrechtvaardigheid in teken van de mensenrechten in de kijker te zetten. Op die manier willen we de link leggen tussen de gevolgen van de klimaatverandering enerzijds en het respect voor de mensenrechten anderzijds.

Conclusie

Ter conclusie, herinneren het Forum des Jeunes en de Vlaamse Jeugdraad de federale regering graag aan het belang van toekomstige generaties, die net op de voorgrond treden wanneer men praat over het begrip ‘duurzame ontwikkeling’. Het voldoen aan de huidige en toekomstige behoeften met inachtneming van de planetaire limieten veronderstelt een ambitie om de ecologische en sociale uitdagingen aan te gaan waarmee we worden geconfronteerd. Een federaal plan voor duurzame ontwikkeling is daarom essentieel. Het voorontwerp van federaal plan voor duurzame ontwikkeling zou er niettemin baat bij hebben om een aantal van zijn ambities aan te scherpen, ze concreter te maken en er een echt jeugdperspectief in te integreren. In dit kader positioneren de jeugdraden zich graag als partners in toekomstige discussies over dit onderwerp.

Bronnen

- ❖ Studie Ambrassade, Expeditie werk:
<https://ambrassade.be/nl/attachments/view/publicatie%20expeditie%20werk-spreads>
- ❖ Advies Vlaamse Jeugdraad, Toekomst van werk:
<https://vlaamsejeugdraad.be/nl/adviezen/toekomst-van-werk>

- ❖ Advies Forum des Jeunes: Cueillir pleinement l'envie de transition alimentaire : Franchir les obstacles vers une assiette durable <https://forumdesjeunes.be/wp-content/uploads/2021/04/Avis-Alimentation-durable-FINAL.pdf>
- ❖ Advies Vlaamse Jeugdraad, Duurzame mobiliteit: <https://vlaamsejeugdraad.be/nl/adviezen/duurzame-mobiliteit>
- ❖ Advies Forum des Jeunes : plan droit des femmes: <https://forumdesjeunes.be/wp-content/uploads/2020/08/Avis-Droits-des-Femmes-final.pdf>
- ❖ Advies Vlaamse Jeugdraad, Mondmaskers en megafonen: <https://vlaamsejeugdraad.be/nl/adviezen/mondmaskers-en-megafonen-onze-stem-gaat-niet-meer-in-lockdown>
- ❖ Advies Forum des Jeunes : plan transversal de transition écologique en Communauté française, <https://forumdesjeunes.be/wp-content/uploads/2021/05/Avis-Plan-Transition-Ecologique-FWB-V2.pdf>
- ❖ Advies Forum des Jeunes: La valorisation et la reconnaissance du volontariat chez les jeunes, <https://conseildelajeunesse.be/wp-content/uploads/2019/06/avis-volontariat-21-06.pdf>